

ÅRSBUDSJETT 2021 (ØKONOMIPLAN 2021-2024)

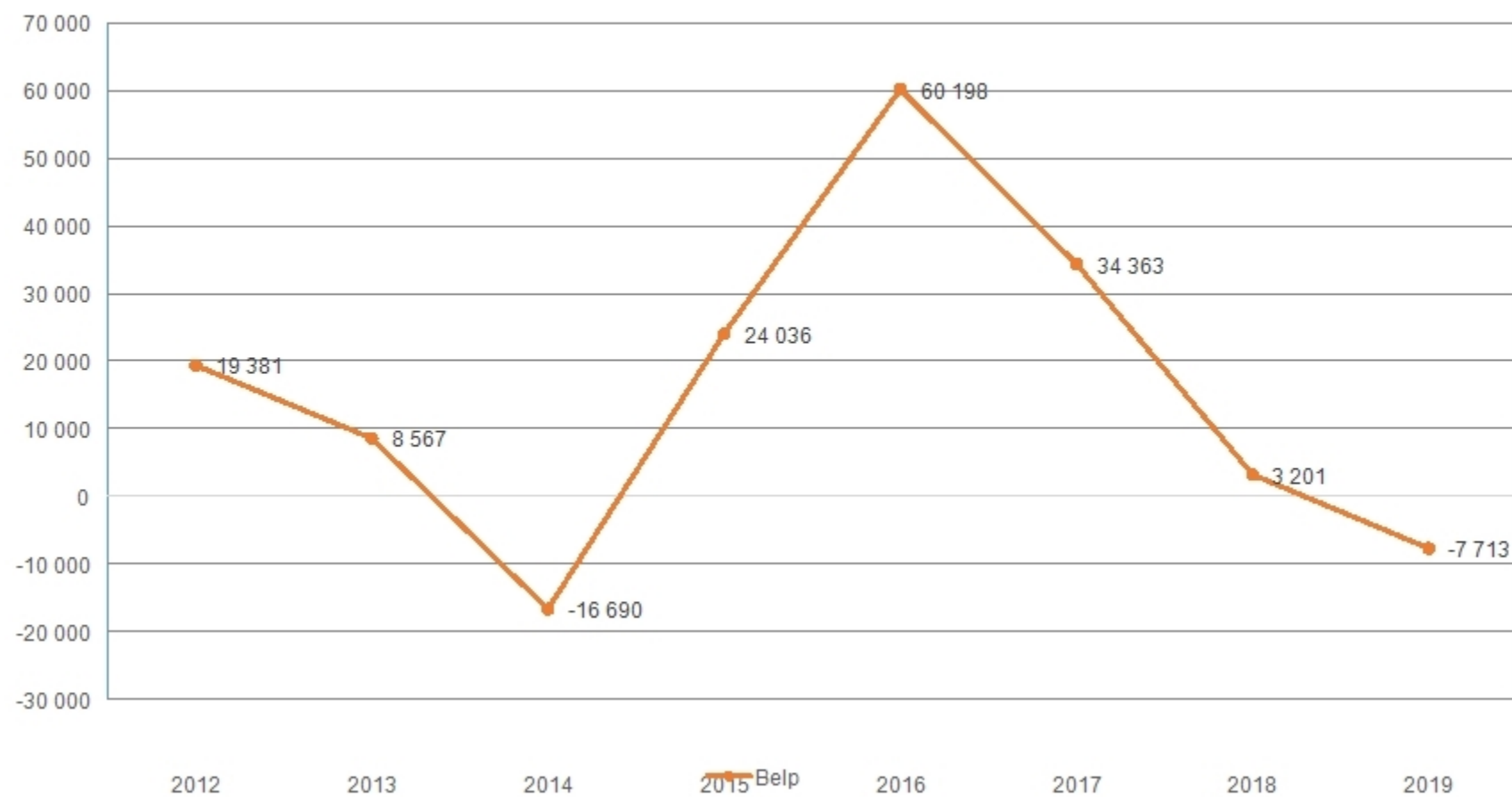
**Rådmannens presentasjon - Vefsn
formannskap 3.11.2020**

Vedtatt budsjett 2020/økonomiplan 2020-2023 - korrigert for engangsbevilgninger

Tekst	2020	2021	2022	2023
Totale inntekter	1 290 398	1 289 274	1 294 665	1 292 266
ND	-20 378	-25 833	-24 127	-30 554
ND %	-1,58 %	-2,00 %	-1,86 %	-2,36 %
ND 1,11% vårt eget mål	14 323	14 311	14 371	14 344
Manko	34 701	40 144	38 498	44 898
ND 1,75% TBU mål	22 582	22 562	22 657	22 615
Manko	42 960	48 395	46 784	53 169

Netto driftsresultat 2012-2019

ØKONOMIUTVALGET 2020 - MÅLSETTINGER

Alternativ 1:

Ferdig fremlagt saldert økonomiplan fra og med 2021 som oppnår 1,11% netto driftsresultat en eller annen gang i økonomiplanperioden - helst så tidlig som mulig

Alternativ 2:

Ferdig saldert økonomiplan fra og med 2021 som oppnår netto driftsresultat på 0,00% en eller annen gang i løpet av økonomiplanperioden - helst så tidlig som mulig

Denne varianten vil ha i seg formuleringer om at det skal arbeides videre for å nå målet om 1,11% netto driftsresultat senere i perioden

Handlingsregel med stopp på bruk av egen fondsbeholdning så tidlig som mulig i økonomiplanperioden

Antakelsene om de store bevegelsene i økonomi og utfordringsbilde

- Generelt trangere økonomi i Norge

- Veksten i inntektene fra olje og gass vil avta
- Befolkningsveksten generelt i ferd med å flate ut
- Færre i yrkesaktiv alder i forhold til samlet befolkning
- Inntektene for kommunesektoren vil avta andelsmessig i forhold til økningen i utgiftsbehovet, spesielt mht. til antallet eldre
- Veksten i rammetilskudd og skatt vil avta for kommuner med befolkningsnedgang
- Behovsøkningen i kommunene ble i tidligere tider løst via veksten i økonomien
- Nye tiltak fra 2021 og fremover vil i mye større grad måtte løses gjennom tøffere prioriteringer og omdisponeringer
- Covid -19 korte effekter/eventuelt lange effekter
 - Egen Stortingsprp. Gjeldende for 1. halvår 2021. Behandles før jul
 - Vefsn kommune har ikke budsjettert for Covid-19 i 2021

Rammebetingelser i økonomien

- Legges til grunn en pris og lønnsvekst på 2,7%, og har i seg en normalisering av norsk økonomi i 2021
- Derav følger et skatteanslag som det nok er knyttet en viss risiko til
- Forventer at et svært lavt rentenivå skal holde seg
- Inntektene fra vindkraftanlegget bidrar vesentlig med kr MNOK 28 med full effekt fra 2022 (forhandlinger ikke avsluttet)
- Endrer ikke eiendomsskattesatsen for næring som forblir 3,4 promille (Makssats 7 promille)
- Eiendomsskatt for bolig- og fritidseiendommer på makssats 4,0 promille

Tabell 4.2b Befolkningsframskriving de neste 6 år.

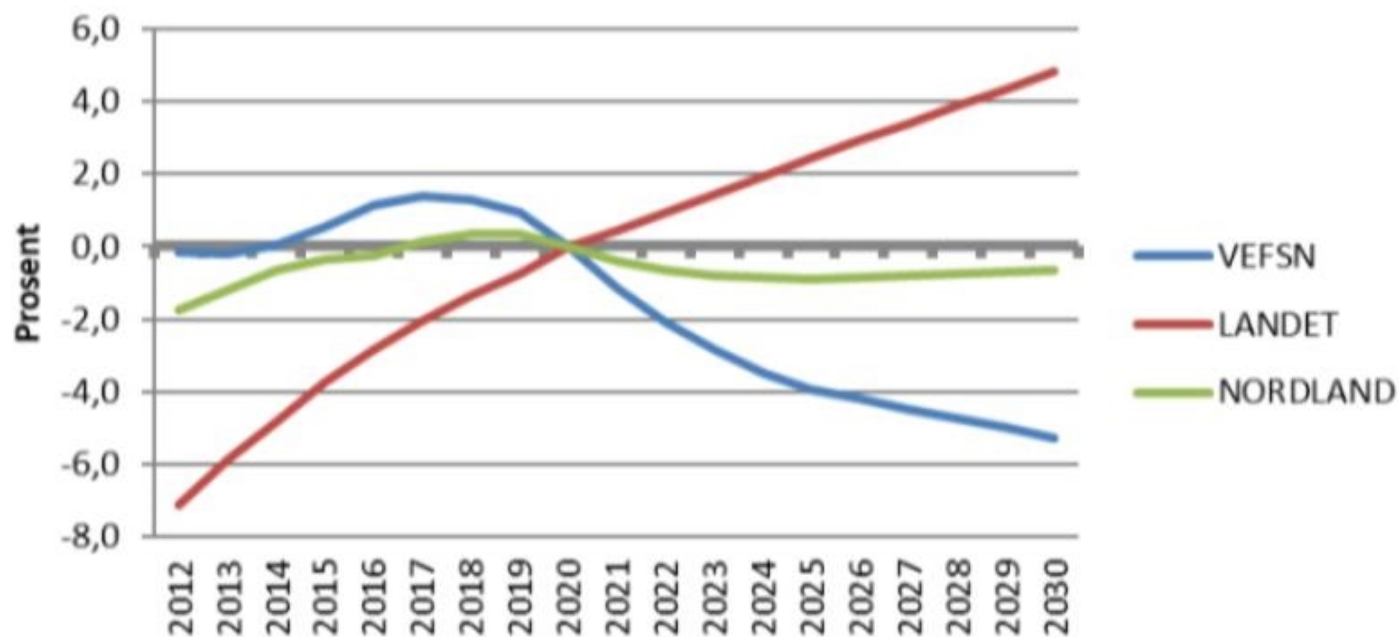
Alle	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	01.01.2025	01.01.2026	endr 20-26
0-5 år	770	745	718	702	694	686	666	-104
6-15 år	1 450	1 418	1 406	1 409	1 373	1 349	1 335	-115
16-22 år	1 153	1 132	1 096	1 021	990	964	965	-188
23-66 år	7 348	7 237	7 134	7 065	7 018	6 971	6 925	-423
67-79 år	1 766	1 779	1 828	1 865	1 880	1 891	1 900	134
80-89 år	639	663	661	681	705	737	769	130
90 år og over	152	153	157	155	157	160	160	8
Sum	13 278	13 127	13 000	12 898	12 817	12 758	12 720	-558

(folketall ved inngangen av året, kilde ssb august 2020)

Utvikling i folketall per 1.1

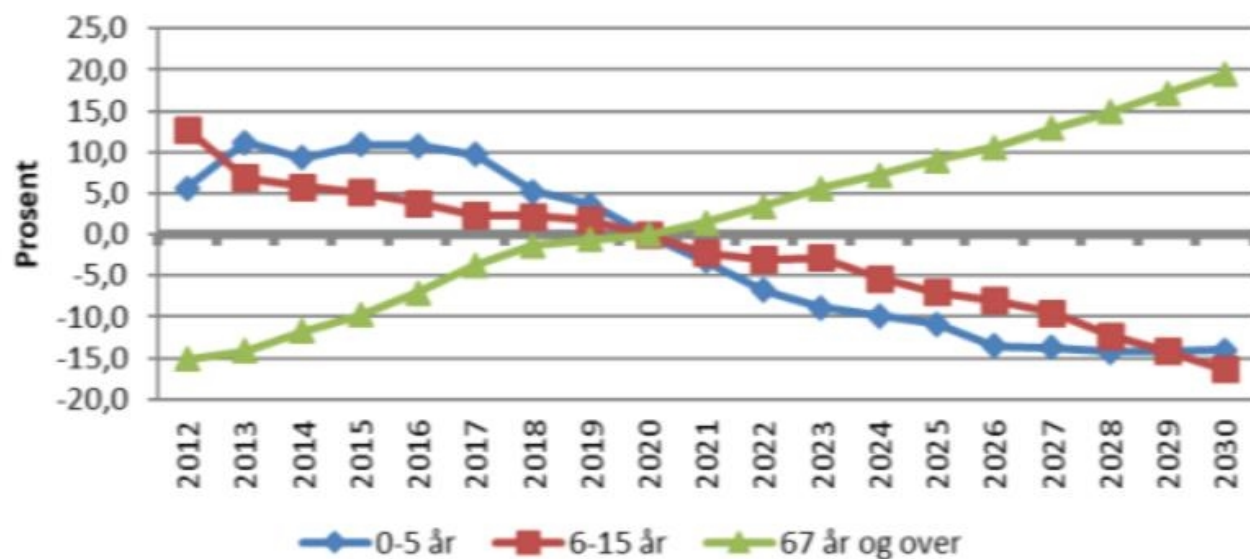
(2020 = 0, SSB MMMM-alternativet / kommunens egen fremskriving)

Utvikling folketall 0-5 år, 6-16 år og 67 år + i kommunen per 1.1

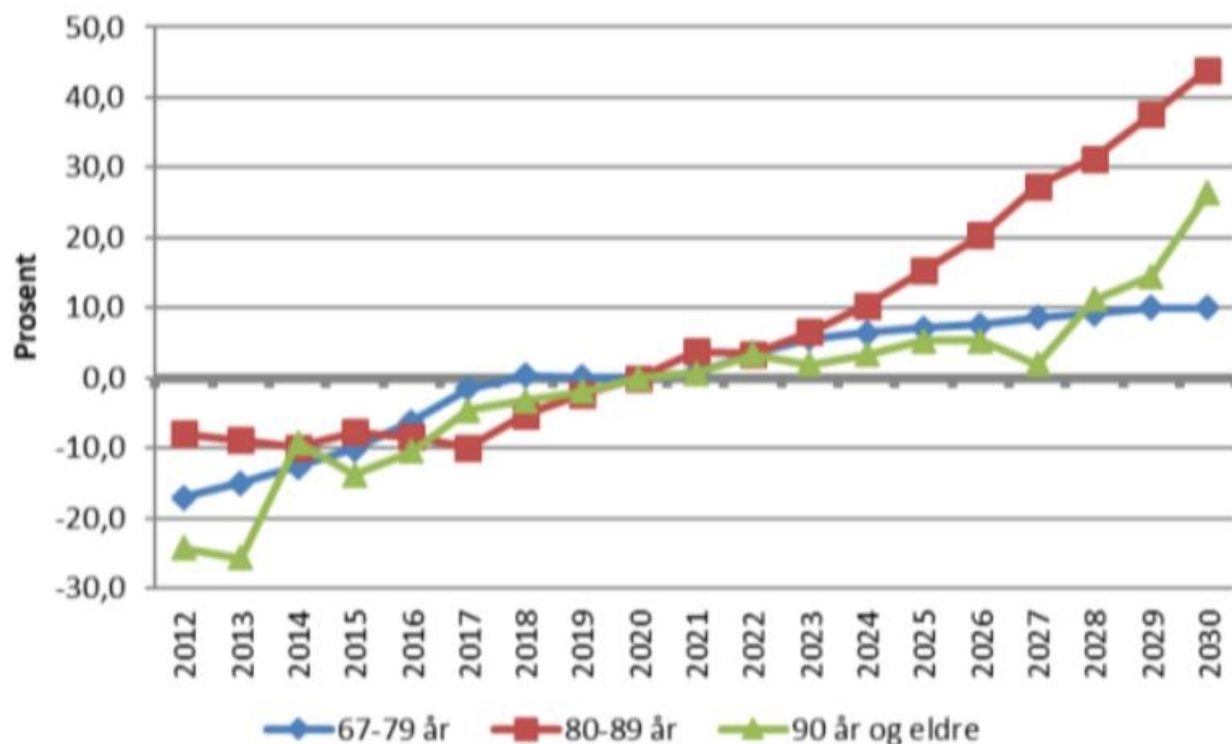
(2020 = 0, SSB MMMM-alternativet / kommunens egen
fremskriving)

Utvikling folketall 67-79 år, 80-89 år og 90 år + i kommunen per 1.1

(2020 = 0, SSB MMMM-alternativet / kommunens egen fremskriving)

År	Antall eldre over 80 år	Dekningsgrad	Behov for nye plasser ved bruk av omstillingsprosjektets dekningsgrad (16%)
2018	752	20,2	
2020	791	14,7	+ 10
2021	815	13,6	+ 4
2022	818	14,1	-
2023	836	13,8	+ 3
2024	862	13,4	+ 3
2026	929	12,5	+12

Hovedinnretning for arbeidet nå:

- Økonomisk balanse i perioden, fra nåværende budsjett/økonomiplan med negative netto driftsresultat
- Posisjonere kommunen for en økning i ressursene til eldreomsorgen (NB: vil kreve ytterligere omstilling fra og med 2022)
- Så å si hele rådmannens tiltaksliste fra budsjettarbeidet høsten 2018 er aktivert på nytt, med tillegg av mange nye tiltak utover det.

Rammer for kommunens økonomi

(KS' s anbefaling på kommune med «sunn økonomi»)

- **Lånegjeld lavere enn 75% av driftsinntekter** (Vefsn kommune tilsvarende) - økes fra 88% i 2019 til 98% i slutten av perioden (skyldes investeringer som overskrider avdragsbetaling)
- **Nettodriftsresultat på 1,11% av driftsinntekter** - oppnås ikke i forslag til økonomiplan
- **Disposisjonsfond på 8% av driftsinntekter** (står seg i foreslått økonomiplan)
- Demografisk tilpasning

Fra skandalekommune til forbilde med ny modell

Et omfattende forskningsprosjekt i Rana har resultert i en modell og en verktøykasse som skal gi en bærekraftig økonomi - **RANA-MODELLEN**.

2007 vil for alltid stå skrevet med blodrød skrift i Rana kommunes historie. Åtte norske kommuner hadde lånt penger med sikkerhet i framtidige kraftinntekter og investert dem i obligasjoner og kompliserte fondsprodukter med høy risiko. Blant dem Rana.

Det var meglerhuset Terra Securities som sto for handelen, derfor navnet Terra-skandalen.

Terra-smellen i 2007

- Vi gikk på en smelli i oktober 2007, sier ordfører Geir Waage (Ap) som fikk investeringskandalen i fanget etter kun få uker, som nyvalgt i vervet.

«Smellen» kostet helgelandskommunen 222 millioner kroner, som senere ble redusert til rundt 100 millioner, etter åre-lange rettsprosesser.

Ordføreren hadde ett stort mål rett etter skandalen. Rana kommune skulle ikke havne på den økonomiske svartelisten Robek.

Den langdryge opprydningen

Arbeidet for å rette opp den skakkjorte økonomien startet nesten umiddelbart. Nord-Norges tredje største kommune skulle heretter styres etter prinsipper som gir langsiktig økonomisk bærekraft.

Det har Rana lyktes med. På vårparten i år vedtok kommunestyret i den tidligere jernverkskommunen å øke sitt økono-

Geir Waage (Ap) overtok som ordfører noen få uker etter at Terra-skandalen sprakk i 2007 og Rana kommune havnet i den økonomiske skammekroken. Langsiktig styring etter Rana-modellen ble løsningen.

FOTO: RANA KOMMUNE

miske bidrag til en ny storflyplass fra 300 millioner til 450 millioner kroner. For bare ti år siden var kommunekassen nesten tom.

Rana er med sine 26.000 innbyggere Nordlands største og landets niende største kraftkommune med tilsvarende høye ekstraintekter.

Rana-modellen i 2020

Nylig forklarte en synlig stolt Geir Waage hvordan kommunen greide å komme dit. Det korte svaret er - gjennom KØB-modellen. De tre store bokstavene står for kommuneøkonomisk bæ-

kraft.

De siste fire årene har nordlandskommunen gjennomført et omfattende forskningsprosjekt om kommuneøkonomi, godt hjulpet av Handelshøyskolen ved Nord universitet i Bodø. Arbeidet har fått økonomisk støtte fra Fylkesmannen i Nordland.

Det som i utgangspunktet skulle være en undersøkelse av økonomistyringen i Rana, ble etter hvert et fireårsstudium av kommuneøkonomi i hele landet.

Resultatet ble en modell og en verktøykasse for en bærekraftig kommuneøkonomi i et 40-årsperspektiv, som alle kommuner kan bruke. I verktøykassen ligger blant annet en formidlingspakke og en tre minutters animasjonsfilm om hvordan få en bærekraftig kommuneøkonomi.

KØB-modellen er basert på anbefalinger i rapporten fra Riksrevisjonen i 2015 og handler om hvordan kommuner kan ta gode økonomiske valg i dag som står seg i generasjoner.

- Politisk impuls kontroll

- Det er viktig å få politisk impuls kontroll inn i budsjettarbeidet, understreket rådmann Robert Pettersen under presentasjonen.

KØB-modellen, som heretter kalles Rana-modellen, skal nemlig sørge for stabilitet og forutsigbarhet og gi kommunene lang-

siktig økonomisk handlingsrom.

Inspirasjonskilde for andre?

Kommunal- og beredskapsdirektør Egil Johansen hos Fylkesmannen i Nordland tror at den økonomiske balansemodellen også kan bli en viktig inspirasjonskilde for andre kommuner, og at mange kan dra nytte av den.

Prosjektleder Magne Arild Damsgård trakk fram viktigheten av kommunikasjon under arbeidet med KØB-modellen, og hensikten med å hjelpe andre.

- Vi har laget et verktøy som kan brukes av alle kommuner, som ser på hvordan økonomisk bærekraft er i egen kommune og som tar hensyn til demografi. Demografi og kommuneøkonomi er knyttet tett sammen, forklarte Damsgård.

- Vi har fått en bekreftelse på at det vi tenkte for fem år siden var rett og at det faktisk var ganske smart.

HERMANN MÖHRING

hermann@kommunal-rapport.no

RANA-MODELLEN

◆ Like før jul 2015 vedtok kommunestyret i Rana at rådmannen skulle legge fram en økonomisk perspektivanalyse som viser befolkningsutvikling, gjeldsgrad, nedbetalingsplan og egenkapitalsituasjonen for kommunen i et 40-års perspektiv.

◆ Heretter skulle kommunens økonomi styres langsiktig, med perspektivanalysen og egen handlingsregel for bærekraft som hjelpemidler. Handlingsregelen skal gi føringer for budsjettarbeidet, slik at økonomien blir bærekraftig over tid.

◆ Modellen tar utgangspunkt i at økonomisk bærekraft opprettholdes når gjeldsnivået er 75 prosent av inntektene eller

lavere, og at disposisjonsfondet er 8 prosent av driftsinntektene eller høyere, samtidig som driftsresultatet er 2 prosent (anbefalt av det tekniske beregningsutvalget, TBU).

◆ Dersom gjeldsnivået er høyere enn 75 prosent eller disposisjonsfondet lavere enn 8 prosent, må driftsresultatet settes høyere enn 2 prosent. Nivået på driftsresultatet må settes høyere enn 2 prosent inntil gjeldsnivået er 75 prosent eller lavere, og disposisjonsfondet er 8 prosent eller høyere.

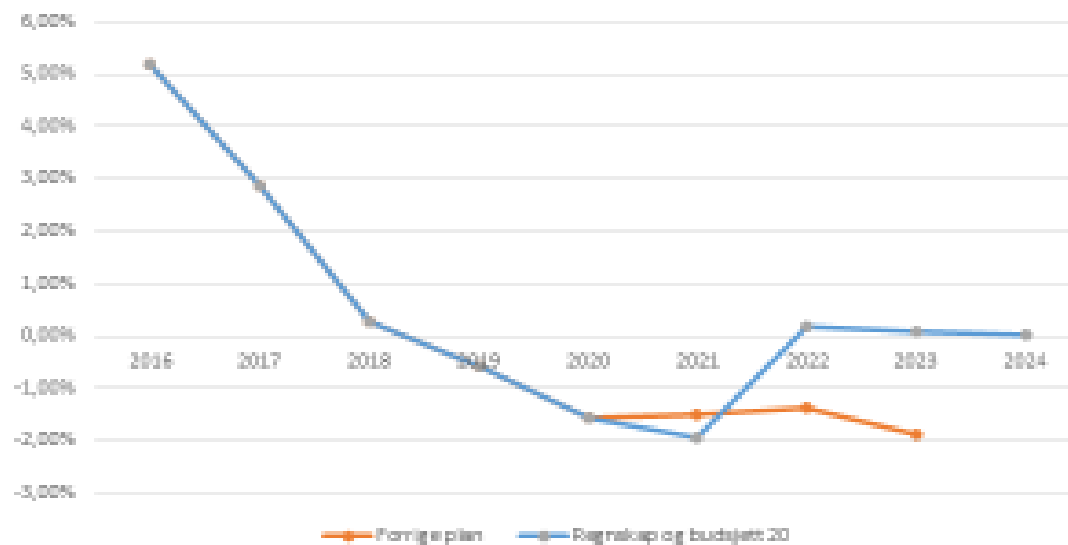
◆ Når disse forholdene er på plass og de økonomiske forhold er i balanse, kan driftsresultatet settes ned til 2 prosent.

Foto © Aleksander Nordaas

År	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
NETTO DRIFTSRESULTAT	7 714	20 379	23 696	-2 325	-1 097	168
Andel nd i % av driftsinntekter	-0,58 %	-1,58 %	-1,96 %	0,19 %	0,09 %	-0,01 %

Utvikling ND - to versjoner

utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	VEFSN
2021	4 024	-4 693	-4 400	-841	-282	-853	-7 045
2022	2 060	-1 760	-2 039	-758	-183	-693	-3 374
2023	3 420	440	-2 407	-840	-111	-532	-31
2024	5 190	-5 280	-1 058	-400	-90	-724	-2 362
Sum lan perioden	14 694	-11 293	-9 904	-2 839	-666	-2 803	-12 811
2025	7 047	-3 520	-1 204	-501	38	-544	1 316
2026	6 061	-2 053	-4 249	-300	109	-447	-880
2027	6 886	-3 373	-410	-386	207	-397	2 526
2028	10 254	-5 720	-821	-401	164	-538	2 939
2029	9 673	-4 107	205	-490	275	-318	5 237
2030	14 304	-4 693	205	-442	320	-309	9 385
Sum hele perioden	68 918	-34 760	-16 177	-5 361	447	-5 355	7 712

De mest sentrale tiltakene

Beskrivelse	2021	2022	2023	2024
Nedleggelse Mosjøen skole	0	0	-1 640	-3 935
Drift og vedlikehold Mosjøen skole	0	0	-529	-3 402
Investering Mosjøen skole	-892	-3 885	-5 233	-5 178
Investering Olderskog skole	271	1 495	2 047	2 023
Sum besparelse Mosjøen skole	-621	-2 390	-5 355	-10 492
Nedleggelse Elsfjord skole	0	-1 805	-4 328	-4 328
Drift og vedlikehold Elsfjord skole	0	-265	-637	-637
Nedleggelse Elsfjord barnehage	-239	-572	-1 512	-1 512
Sum besparelse Elsfjord skole	-239	-2 642	-6 477	-6 477
Sum skolestruktur	-860	-5 032	-11 832	-16 969

De mest sentrale tiltakene

Øvrige kuttforslag:

- Stillingskutt
- Kutt i tilskuddsordninger
- Redusert tilbud SFO
- En rekke andre mindre kuttforslag

Økte inntekter:

- Parkeringsavgift

Foreslår ikke kutt innen eldreomsorg og næringsutvikling

2 områder er skjermet i forslaget og bør styrkes fremover:

- Eldreomsorgsbudsjettene
- Næringsutviklingsbudsjettene

Tilleggsutredning fra WSP (skolestruktur), gjennomført høsten 2020 :

Følgende tiltak er tallfestet i utredningen:

- Gjøre om Elsfjord skole fra 7 trinn til 4 trinn (1.-4.årstrinn). Dette er tiltak 1 i tidligere WSP-rapport.
- Gjøre om Kulstad skole fra 7 trinn til 4 trinn (1.-4.årstrinn). Dette er tiltak 4 i tidligere WSP-rapport.
- Gjøre Mosjøen skole om til en-parallell skole. Dette er tiltak 5 i tidligere WSP-rapport.
- Gjøre Olderskog skole om til en-parallell skole. Dette er tiltak 6 i tidligere WSP-rapport.
- Gjøre Kulstad skole om til en-parallell skole. Dette er ikke foreslått i WSP-rapport tidligere.
- Legge ned Kulstad skole. Elevene flyttes fortrinnsvis til Mosjøen skole, evt. en kombinasjon av Mosjøen og Olderskog. Dette er ikke foreslått i WSP-rapport tidligere.

OPPSUMMERING, alternativene vurdert i forhold til kostnadskomponentene:

- **Investeringskostnader**
- **Årskostnader FDV**
- **Bemanningsendring (lønnsreduksjoner)**

« *Av tabellen fremkommer det at ingen av de tiltakene som lå til grunn for tilleggsoppdraget (tiltak 1, 4, 5 og 6, samt to nye tiltak på Kulstad skole) kan gi bedre lønnsomhet enn de anbefalte tiltakene 2 og 9, da kostnadsendringene gir lavere lønnsomhet for hver av de tre vurderte kostnadsområdene* «

De mest vesentlige investeringene

- **Ny idrettshall**, tilknyttet byggingen av ny videregående skole MNOK 79 i låneopptak bygging i 2022-2024
- **Utvivelse av Olderskog skole**, tilknyttet ny skolestruktur MNOK 43 i låneopptak bygging 2021-2022 – innflytting høsten 2023
- **Omsorgsboliger**, tilknyttet eldreomsorgen MNOK 55 i låneopptak bygging 2022-2023 - forutsettes selvfinansiert
- **Startbevilgning på utvidelse av Fredlundskogen sykehjem**, tilknyttet økt institusjonsbasert eldreomsorg MNOK 4 i 2024

Forslaget gir samlet sett er for høgt investeringsnivå tilknyttet målsetningen om et redusert gjeldsnivå

- Krematorium strøket fra økonomiplan

Rådmannens forslag 2021-2024	2 021	2 020	2 023	2 024
Nedleggelse Elsfjord barnehage (015)	-239	-572	-1 512	-1 512
Nedleggelse Elsfjord skole (014)	0	-2 068	-4 964	-4 964
Nedleggelse av Mosjøen skole (016)	0	0	-2 169	-7 337
Avslutte dirigentordning for voksne (025)	-113	-113	-113	-113
Gå ut av sceneinstruktørordningen (028)	0	-180	-180	-180
Redusere kinodrift 7 t/uke (026)	-75	-180	-180	-180
Redusere tilbud i kulturskolen (029)	-70	-158	-158	-158
Avslutte samarbeid med fjelltrimmen (005)	-21	-21	-21	-21
Avvikle skøytebane (006)	-52	-52	-52	-52
Gå ut av samarbeid om Newtonrom (023)	0	0	-250	-250
Kutt tilskudd private veger (012)	-338	-338	-338	-338

Rådmannens forslag 2021-2024	2 021	2 020	2 023	2 024
Legge ned Juniorklubben ved Mosjøen skole (020)	-28	-66	-66	-66
Læringsplattform, Skooler (030)	0	0	-40	-40
Nedleggelse av byggteam (008)	-836	-836	-836	-836
Reduksjon i tilskudd , folkehelse (047)	-195	-195	-195	-195
Reduksjon i tilskudd, kultursenteret (048)	-45	-45	-45	-45
Reduksjon i tilskudd, plan og utvikling. (049)	-43	-43	-43	-43
Reduksjon i tilskudd, politisk virksomhet (050)	-99	-99	-99	-99
Redusere en stilling ved Nav (045)	-317	-613	-613	-613
Reduksjon i stilling Topic ungdomsklubb	-259	-259	-259	-259
SFO bare på skoledager (018)	-910	-2 200	-2 200	-2 200
Endring i renholds frekvens (042)	-667	-667	-667	-667

Rådmannens forslag 2021-2024	2 021	2 020	2 023	2 024
Legge ned kiosk ved kinoen (027)	-29	-70	-70	-70
Nedleggelse Drevja filial, folkebibliotek (024)	-50	-172	-172	-172
Nedleggelse av Frisklivssentralen (032)	-398	-913	-913	-913
Omorganisering av renholdsteamet fra tre til to grupper (043)	-180	-180	-180	-180
Oppkjøring av skiløyper innenfor organisert arbeidstid (007)	-128	-128	-128	-128
Reduksjon 40% tilsynslege (033)	-282	-564	-564	-564
Drift og vedlikehold skolestua (011)	-40	-40	-40	-40
Legge ned Skolestua (021)	-345	-827	-827	-827
Reduksjon av miljøterapeut i skolestua (013)	-617	-617	-617	-617
Reduksjon 1 stilling sekretær/ miljøveileder avdeling for psykisk helse (031)	-575	-575	-575	-575
Reduksjon en stilling miljøterapijenesten (060)	-526	-526	-526	-526

Rådmannens forslag 2021-2024	2 021	2 020	2 023	2 024
Redusert ressurs prosjektledelse teknisk drift (041)	-250	-250	-250	-250
Redusert stilling miljøterapeut flyktningetjenesten (046)	-679	-679	-679	-679
Samordne funksjoner ved folkehelse (036)	-281	-281	-281	-281
Samordne park og idrett (038)	-300	-400	-400	-400
Stengt barnehage 3 uker om sommeren (017)	-500	-500	-500	-500
Redusere kurs og kompetanseheving i skole og SFO (019)	-80	-80	-80	-80
Redusert portoutgifter (039)	-135	-135	-135	-135
Parkeringsavgift (037)	0	-5 200	-5 200	-5 200
Reduksjon 1,6 årsverk i sentraladministrasjonen (035)	-959	-959	-959	-959
Reduksjon i vedlikehold og service formålsbygg (044)	-650	-650	-650	-650
Redusere en stilling plan og utvikling (040)	-617	-617	-617	-617

Oppsummering - Samlede effekter - foreslåtte tiltak

Rådmannens forslag 2021 - 2024	2021	2022	2023	2024
Sum alle	Kr. 11.928.000	Kr. 23.068.000	Kr. 29.363.000	Kr. 34.531.000

Videre prosess

1. Formannskapsbehandling 1.12.2020
2. Deretter utlegging offentlig ettersyn
3. Kommunestyrebehandling 16.12.2020